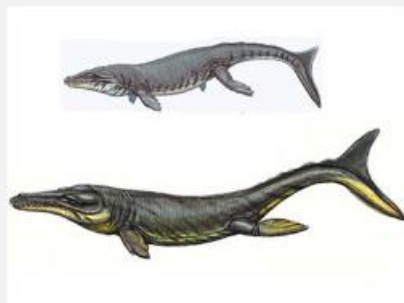

اولین موجودی که غذایش را هورت می‌کشید

کروکودیل‌ها همیشه به عنوان فسیل‌های زنده عصر دایناسورها تصور شده‌اند. اما همیشه هم این طور نبوده است. برای مثال دره ۱۵ میلیون سال پیش، مکانیسم غذاخوردن کروکودیل‌ها بیشتر به نهنگ‌های قاتل شبیه بود.

کروکودیل‌ها همیشه به عنوان فسیل‌های زنده عصر دایناسورها تصور شده‌اند. اما همیشه هم این طور نبوده است. برای مثال دره ۱۵ میلیون سال پیش، مکانیسم غذاخوردن کروکودیل‌ها بیشتر به نهنگ‌های قاتل شبیه بود.

گروهی بین‌المللی از دیرینه‌شناسان به رهبری دکتر مارک یانگ از دانشگاه ادینبورو، روی سنگواره دو گونه منقرض شده کروکودیل به نام *Dakosaurus maximus* و *Plesiosuchus manselii* تحقیق می‌کنند. آخرین نتایج تحقیقات آن‌ها در شماره اخیر مجله تخصصی Plos One منتشر شده است.

به گزارش فیزورگ، این دو کروکودیل بزرگ‌ترین شکارگران ساکن آب‌های کم عمق ۱۵۰ میلیون سال پیش انگلیس بودند. سنگواره آن‌ها در دو شهر دورست و کمبریج شیر پیدا شده است. تیم دیرینه‌شناسان پس از بازسازی سه‌بعدی جمجمه‌ها آن‌ها را با جمجمه خزندگان و پستانداران امروزی مقایسه کردند. گرچه ظاهر این دو جمجمه مثل همه خزندگان دیگر به نظر می‌رسید، اما بررسی‌ها نشان دادند مکانیسم خوردن آن‌ها شبیه به نهنگ‌های قاتل امروزی بوده است. نهنگ‌های قاتل، بزرگ‌ترین عضو خانواده دلفین‌ها هستند و به خاطر رفتار شکار دسته‌جمعی (که معمولاً گوساله نهنگ‌های دیگر یا شیرهای دریایی بالغ را شکار می‌کنند) به گرگ‌های دریا مشهور شده‌اند.

در اقیانوس اطلس شمالی دو نوع نهنگ قاتل وجود دارد. یکی از آن‌ها که هیکل درشت‌تری دارد (۲ متر از دیگری بزرگ‌تر است) دندان‌های مخروطی ساده‌ای دارد، اما نوع کوچک‌تر دندان‌هایی با سطوح تراش‌خورده دارد. حالا کروکودیل‌های دریازی کشف شده دندان‌هایی دقیقاً مشابه این نهنگ قاتل امروزی دارند. این که دو موجود، یکی از تبار خزندگان و یکی از تبار پستانداران با اختلاف زمانی ۱۵۰ میلیون ساله، طی فرگشت دارای ساختارهایی مشابه شده‌اند، نمونه‌ای بارز از فرگشت همگراست. در فرگشت همگرا یک ویژگی در موجوداتی که خویشاوندی نزدیک ندارند، به صورت جداگانه ولی کاملاً مشابه فرگشت می‌یابد، زیرا شیوه زندگی و نیازهای آن‌ها مشابه یکدیگر بوده‌است.

اولین موجودی که غذایش را هورت می‌کشید

بررسی این پژوهشگران روی ویژگی‌های جمجمه و آرواره داکوسورس نشان داد این کروکودیل مثل دلفین‌های امروزی (از جمله نهنگ قاتل) طعمه‌اش را درسته به درون دهان می‌مکیده است. در میان کروکودیل‌ها این نخستین نمونه‌ای است که چنین شیوه تغذیه‌ای نشان می‌دهد.

داکوسورس و پلزیوسوکس جزو گروهی متنوع و پرشمار از کروکودیل‌های دریازی موسوم به خانواده متریورینکیداها (*Metriorhynchidae*) بودند. این خانواده منقرض شده از کروکودیل‌ها آن‌قدر در آب زندگی کرده‌بودند که مثل دلفین‌ها و نیز مثل گروه‌های دیگری از خزندگان باستانی دریازی، ظاهری ماهی‌مانند، دست‌وپایی باله‌مانند و دم‌هایی شبیه دم کوسه پیدا کرده‌بودند. اما درون خود این خانواده نیز تنوع فراوانی از اندازه، ریخت و مکانیسم‌های تغذیه فرگشت یافته بود.

این بررسی‌ها به روشنی نشان می‌دهد کروکودیل‌ها فسیل‌های زنده نیستند. آن‌ها میلیون‌ها سال است که با موفقیت در کنام‌های بوم‌شناختی مختلف زیسته‌اند، فرگشت‌یافته‌اند، متنوع شده‌اند و بسیاری از انواع هیجان‌انگیز آن‌ها منقرض شده‌اند. تازه این کروکودیل‌های دریازی قسمتی از تنوع جالب کروکودیل‌های باستانی بوده‌اند. کروکودیل‌هایی خشکی‌زی با دندان‌هایی شبیه گربه‌ها، کروکودیل‌هایی با شیوه دویدن شبیه سگ و حتی کروکودیل‌هایی گیاه‌خوار در تاریخ این سیاره فرگشت‌یافته و ما سنگواره‌های آن‌ها را پس از میلیون‌ها سال پیدا کرده‌ایم. پیش‌نهاد می‌کنیم برای مطالعه بیشتر به فصل هشتم «فرهنگ‌نامه دایناسورهای ایران و جهان» مراجعه کنید تا با انواع عجیب و غریبی از این کروکودیل‌ها باستانی روبه‌رو شوید.

آوردگاه شکارچیان

یکی از سؤالاتی که ذهن دانشمندان را همیشه درگیر می‌کرده، این است که چه‌طور در یک ناحیه جغرافیایی چندین گونه از شکارگران بزرگ در نزدیکی هم زندگی می‌کرده‌اند، بدون این که در رقابت با هم مدام مجبور به جنگیدن با یکدیگر شوند. بررسی دانشمندان روی این کروکودیل‌ها به پاسخ این سؤال هم کمک بزرگی می‌کند: رمز زندگی این همه شکارگر بزرگ در کنار همدیگر تنوع در شیوه تغذیه بوده‌است. آن‌ها از موجودات مختلف و به شیوه‌های مختلف و احتمالاً در ساعات متفاوت شبانه‌روز و حتی در نقاط مختلف دریا تغذیه می‌کرده‌اند، بنابراین دلیلی برای جنگ و خونریزی نداشته‌اند.